

značajnijim razmjerima u pokriću rastućih energetskih potreba čovječanstva“.

Komisija britanske vlade za znanost i tehnologiju, nakon opsežnih analiza, nedavno zaključuje kako bi korištenje obnovljivih izvora energije, uz sadašnji stupanj tehnologije, bilo 2–4 puta skuplje od konvencionalne energije.

Nakon svega toga, pa i nakon mjera i intencija sadašnje američke administracije, ekstremno optimistički solarni plan iz prvih dana američke administracije predsjednika Kartera djeluje sasvim anakronično. Nipošto se ne bih složio da je danas mjerodavan.

BANALNI ISHOD SKUPIH ISTRAŽIVANJA

U ovom kratkom napisu nije bilo moguće rasvjetiti sve aspekte sunčanoenergetske problematike. U mojoj popularno pisanoj knjizi *Energetska kriza: gdje (ni)je izlaz?*, koja će se uskoro pojaviti, pokušao sam sustavno odgovoriti na probleme budućeg energetskog razvoja i naše zemlje i svijeta, pa, u tom sklopu, i na problem Sunčeve energije.

Poput dr Lalovića, i ja mislim da su od svih sunčanih uređaja primjeni najbliži u narednom periodu oni za grijanje potrošnje vode i pasivno sunčano grijanje, što može pružiti delimično zadovoljavanje tih energetskih potreba. Uostalom, ovaj „arhaični“ rezultat proizasao je kao dosta banalan ishod istraživanja u SAD „teškog“ nekoliko milijardi dolara.

Ako se u gradu Majamiju, u Floridi, godine 1950. koristilo 50.000 sunčanih grijaća na vodu, a u Japanu se koristi sada nekoliko milijuna, ne vidim razloga da se i kod nas ne koriste, osobito u sunčanijim predjelima, na primjer na morskoj obali. Naravno, to će povećati investicijske troškove, jer će i dalje biti potrebni i konvencionalni uređaji za grijanje vode, dakle i podjednako snažan konvencional-

lan energetski sistem – za oblačna vremena svi će potrošači prijeći na njega. Ipak, na duži rok to se može isplatiti.

Nije mi cilj da obeshrabrijem istraživanja i uvođenje Sunčeve energije. Naprotiv! Smatram da pionirima Sunčeve energije kod nas, kakav je dr Lalović, valja odati priznanje i dati podršku. I za svaki, pa i relativno manji energetski „zalogaj“ treba se boriti! No smatram da mogućnosti Sunčeve energije, kao i svakog drugog izvora, valja staviti u realne okvire.

Kao što rekoh u zaključku prvog članka: „One ograničene mogućnosti korištenja u kojima Sunčeva energija može biti ekonomična valja iskoristavati, ali na osnovu kompletnih ekonomskih računica, s osobitom pažnjom na faktor uvoza“. No ne smijemo smetnuti s umu da izlaz iz energetske krize leži u ubrzanim i snažnom znanstveno-tehnološkom razvoju. Uz ozbiljno upozorenje: svaka ozbiljnija analiza pokazuje da jeftinih i jednostavnih rješenja energetskog problema – nema.

Branko Lalović

SOLARNA GOZBA

Molim ti se, o Gospode, osnaži tvore sunce, mog jedinog druga, da crvci sa mom zajedno ispjevaju iskonski očaj ovog stijenja, ne daj da sitnoga mrava satre slamka teška i duga na tvrdoj stazi ljubavi i uznesenja.

Ante Četineo

Na protivsolarnе argumente prof. Vladimira Paara pokušaću opet da odgovorim tačku po tačku, što on nije učinio s mojim navodima, već je zaobišao one za koje nije imao odgovarajući protivargument.

Podatak o tome da su nečije prognoze o razvoju solarnе energije ostale neispunjene ne smatram nikakvim ozbiljnim argumentom, jer mogle bi se, jednako, nавести i